

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

**SAŽETAK PRESUDE
PAJIĆ PROTIV HRVATSKE
OD DANA 23. VELJAČE 2016. GODINE
ZAHTJEV BR. 68453/13**

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva (inače državljanka Bosne i Hercegovine) je dana 29. prosinca 2011. godine, Republici Hrvatskoj podnijela zahtjev za privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji. Navela je kako se već nekoliko godina nalazi u stabilnoj istospolnoj vezi s partnericom iz Hrvatske koja joj predstavlja obitelj te kako se želi privremeno preseliti kod nje te pokrenuti posao u Republici Hrvatskoj. Međutim, PU Sisačko – moslavačka odbila je podnositeljičin zahtjev uz obrazloženje kako prema važećem Zakonu o strancima¹ istospolna zajednica ne predstavlja obitelj. Podnositeljica je zatim podnijela žalbu drugostupanjskom tijelu PU Sisačko – moslavačke koja je odbijena uz jednako obrazloženje. Podnositeljica je potom pokrenula upravni spor pred Upravnim sudom u Zagrebu koji je rezultirao odbijanjem njezine tužbe. Naposljetku, Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je podnositeljičinu ustavnu tužbu.

PRIGOVORI

Pozivajući se na čl. 14. (zabrana diskriminacije) u vezi s čl. 8. Konvencije (pravo na privatni i obiteljski život), podnositeljica je prigovarala kako je od strane domaćih tijela koja su postupala povodom njezinog zahtjeva za privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji, pretrpjela diskriminaciju po osnovi seksualne orijentacije.

OCJENA SUDA

Prilikom ocjene je li podnositeljica u konkretnom slučaju pretrpjela diskriminaciju, Sud je ispitivao sljedeće:

(a) Potpada li istospolna veza između podnositeljice i njezine partnerice pod pojam „privatnog i obiteljskog života“ iz čl. 8. Konvencije?

Sukladno dobro utvrđenoj praksi Suda, „privatni život“ iz čl. 8. Konvencije obuhvaća širok pojam koji *inter alia* jamči zaštitu prava na samo-određenje, rodnu identifikaciju, seksualnu orijentaciju te pravo na održavanje veze između partnera istog ili različitog spola. Budući da su se podnositeljice nalazile u stabilnoj istospolnoj vezi koju su održavale već neko vrijeme te

¹ Zakon o strancima, NN br. 79/07, 36/09

su ju namjeravale održavati i dalje, Sud je zaključio kako ista potpada pod pojam „privatnog života“ iz čl. 8. Konvencije.

U odnosu na pojam „obiteljskog života“ iz čl. 8. Konvencije, Sud je istaknuo kako obitelj ne obuhvaća isključivo heteroseksualne bračne parove. Radi se o ekstenzivnom tumačenju sukladno kojem obitelj obuhvaća različite oblike (bračnog/izvanbračnog) stabilnog zajedništva između partnera bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju. Države potpisnice Konvencije uživaju široku slobodu procjene prilikom definiranja pojma obitelji u okviru vlastitog pravnog poretka, no sve veći broj država na području Europe predviđa odgovarajuće zakonsko uređenje istospolne zajednice.

Nadalje, Sud je istaknuo kako na razini Europske unije postoji rastuća tendencija usmjerena prema uključivanju istospolne zajednice u pojam „obitelji“. Tako primjerice Direktiva o spajanju obitelji² i Direktiva o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice³ pozivaju države članice da provedu njihove odredbe bez diskriminacije na osnovi seksualne orijentacije.

Sukladno navedenom, Sud je zauzeo stav da stabilna veza između istospolnog para predstavlja obitelj isto kao i stabilna veza između (bračnog/izvanbračnog) heteroseksualnog para). Nadalje, Sud je istaknuo kako je pri tom irelevantno žive li partneri u zajedničkom kućanstvu ili su zbog primjerice poslovnih razloga ili imigracijskih ograničenja primorani živjeti odvojeno.

Sud je ustanovio kako je nesporno da su podnositeljica i njezina partnerica bile u stabilnoj vezi, nekoliko godina, redovno su se posjećivale, u nekoliko navrata podnositeljica je boravila kod partnerice i po tri mjeseca, obje su izrazile jaku želju da zasnuju zajedničko kućanstvo te pokrenu zajednički posao. Stoga je Sud utvrdio kako veza između podnositeljice i njezine partnerice potpada pod pojam „obiteljskog života“ iz čl. 8. Konvencije.

(b) Je li odbijanje podnositeljičinog zahtjeva za privremeni boravak prouzročilo razliku u postupanju između podnositeljice (kao osobe u istospolnoj vezi) i osoba u sličnoj situaciji (partnera u heteroseksualnoj izvanbračnoj zajednici)?

Sud je primijetio da su prema hrvatskom zakonodavstvu koje je bilo mjerodavno u vrijeme kad je podnositeljica zatražila dozvolu boravka izvanbračna i istospolna zajednica bile regulirane na način da su i heteroseksualni i istospolni partneri mogli zasnovati stabilnu vezu. Prema tada važećem Obiteljskom zakonu,⁴ izvanbračna zajednica bila je zajednica između muškarca i žene u minimalnom trajanju od tri godine ili kraće ako je rođeno zajedničko dijete. S druge strane, Zakon o istospolnim zajednicama (NN, br. 116/03) je istu definirao kao životnu zajednicu dviju osoba istog spola, a koja traje najmanje tri godine te koja se temelji na načelima ravnopravnosti partnera, međusobnog poštovanja i pomaganja te emotivnoj vezanosti partnera.

Međutim, Zakon o strancima je mogućnost ostvarivanja privremenog boravka u svrhu spajanja obitelji predvidio isključivo za izvanbračne (heteroseksualne) parove. Prešutnim isključivanjem istospolnih parova iz pojma „obitelji“, taj je Zakon prouzročio različito postupanje na osnovi seksualne orijentacije između osoba u sličnoj situaciji.

² Direktiva Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o pravu na spajanje obitelji

³ Direktiva 2004/58/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice

⁴ Obiteljski zakon, NN br. 116/03, 25/13

Pri tom, Upravni sud u Zagrebu nije sukladno konvencijskim načelima dovoljno detaljno ispitao okolnosti slučaja niti je uzeo u obzir koliko dugo su podnositeljica i njezina partnerica bile u vezi, već se samo oslonio na zakonska ograničenja pojma obitelji predviđena Zakonom o strancima. Isto tako postupilo je i Ministarstvo unutarnjih poslova prilikom odbijanja podnositeljici žalbe.

(c) Je li postojalo objektivno i razumno opravdanje za takvu razliku u postupanju?

Sud je istaknuo kako pravo stranca na ulazak ili boravak u određenoj državi nije implicitno zaštićeno Konvencijom. Svaka država potpisnica Konvencije uživa široku slobodu procjene prilikom uređivanja domaće imigracijske politike te uspostavljanja odgovarajućih imigracijskih ograničenja. Međutim, država potpisnica Konvencije dužna je ostvarivati mjere imigracijske politike sukladno međunarodnim načelima zaštite ljudskih prava, posebice zaštite privatnog i obiteljskog života te zabrani diskriminacije. Ukoliko su mjere imigracijske politike kreirane na način da uzrokuju različitost u postupanju između osoba u sličnim situacijama, tada takva različitost mora imati objektivno i razumno opravdanje.

Sud je utvrdio kako niti jedan argument Vlade RH ne opravdava razliku u postupanju između istospolnih i izvanbračnih (heteroseksualnih) parova koja je proizašla iz mjerodavnog Zakona o strancima. Kada je osnova različitog postupanja seksualna orijentacija, sloboda procjene države potpisnice Konvencije je sužena. U tom slučaju, nije dovoljno samo dokazati da je postojao opravdani cilj već da je bilo nužno (zbog ostvarenja opravdanog cilja) isključiti određenu kategoriju osoba (u ovom slučaju istospolne parove) iz opsega primjene domaćeg zakonodavstva (konkretno Zakona o strancima).

Sud je primijetio da nadležna domaća tijela nisu različitost u postupanju opravdala objektivnim i razumnim razlozima. Sud je posebice naglasio kako različitost u postupanju utemeljena isključivo na seksualnoj orijentaciji dovodi do razlikovanja kojeg Konvencija smatra neprihvatljivim.

Konačno, Sud je istaknuo kako se ovaj predmet ne odnosi na pitanje je li podnositeljici boravak u Republici Hrvatskoj trebao biti odobren ili ne, već se odnosi na pitanje je li podnositeljica pretrpjela diskriminaciju zbog toga što su domaća tijela smatrala da istospolni partner prema domaćem pravu nema pravo na privremeni boravak u Republici Hrvatskoj u svrhu spajanja obitelji.

Slijedom gore navedenog, Sud je utvrdio kako je podnositeljica pretrpjela diskriminaciju (povreda čl. 14. u vezi s čl. 8. Konvencije) jer je njezin zahtjev za privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji odbijen isključivo po osnovi seksualne orijentacije čime je neopravdano stavljena u nepovoljniji položaj od drugih osoba u sličnoj situaciji (izvanbračnih heteroseksualnih parova).

PRAVIČNA NAKNADA

10.000,00 EUR - na ime naknade nematerijalne štete

5.690,00 EUR – na ime troškova postupka